

XXII Konferencja – Ochrona zasobów przyrodniczych Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Karpaty Wschodnie”

W 2013 roku konferencja miała szczególny charakter, ponieważ zbiegła się z jubileuszem 40-lecia Bieszczadzkiego Parku Narodowego. W pięciodniowej konferencji (26–30 września) wzięło udział ponad 80 przedstawicieli nauki i instytucji zajmujących się ochroną przyrody z Polski, Słowacji i Ukrainy oraz pracownicy Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Konferencja odbyła się pod Patronatem honorowym Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Środowiska, Głównego Konserwatora Przyrody – Janusza Zaleskiego, obecnego na konferencji. Tematem wiodącym międzynarodowej konferencji było: „40 lat ochrony Bieszczadzkiego Parku Narodowego na tle historii badań i ochrony różnorodności biologicznej Karpat Wschodnich”. W ramach konferencji odbyła się dwudniowa część referatowa, uroczyste spotkanie w Ustrzyckim Domu Kultury oraz dwie sesje terenowe.

Podczas konferencji (26–27 września) wygłoszono następujące referaty, z których część została opublikowana w niniejszym tomie Roczników:

1. Bieszczadzki Park Narodowy – historia utworzenia i powiększenia obszaru chronionego – Stefan Michalik, Tomasz Winnicki
2. Historia polskich badań geobotanicznych w Karpatach Wschodnich oraz znaczenie BdPN dla ochrony różnorodności szaty roślinnej – Bogdan Zemanek, Tomasz Winnicki
3. Ochrona naturalnych procesów i monitoring ekosystemów leśnych w BdPN – Krystyna Przybylska, Jan Banaś, Stanisław Zięba, Stanisław Kucharzyk
4. Historia badań zoologicznych i znaczenie BdPN dla ochrony różnorodności zwierząt kęgowych – Zbigniew Głowaciński
5. Historia badań hydrobiologicznych oraz znaczenie BdPN dla ochrony ekosystemów potoków górskich – Krzysztof Kukuła
6. Polskie badania geograficzne w Karpatach Wschodnich i znaczenie BdPN dla ochrony gleb – Stefan Skiba
7. Polskie badania geomorfologiczne w Karpatach Wschodnich i znaczenie BdPN dla ochrony walorów przyrody nieożywionej – Kazimierz Krzemień
8. Monitoring i badania faunistyczne w BdPN – Bartosz Pirga, Marek Holly
9. Edukacja ekologiczna w Bieszczadzkim Parku Narodowym – Grażyna Holly
10. Udostępnienia do zwiedzania a ochrona przyrody w Bieszczadzkim Parku Narodowym – Ryszard Prędko
11. O uznanie polskich Bieszczadów za ostoję światowego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego UNESCO – Zygmunt Denisiuk

12. Rozwój obszarów chronionych w ukraińskiej części Karpat Wschodnich (druga połowa XX – początek wieku XXI) – Oksana Maryskevych
13. Historia ochrony przyrody i badań w słowackiej części Karpat Wschodnich – Miroslav Buraľ
14. Historia, stan obecny i perspektywy ochrony populacji żubra w Bieszczadach – Kajetan Perzanowski
15. Rezerwat Stužica – stan różnorodności biologicznej w części słowackiej – Zuzana Bartušová
16. Pół wieku badań mykologicznych w Bieszczadzkiem Parku Narodowym i okolicach – Anna Kujawa, Andrzej Szczepkowski
17. Historia badań lichenologicznych w polskich Karpatach Wschodnich – Robert Kościelniak
18. Historia badań naukowych w Bieszczadach prowadzonych przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie – Marek Nowosad
19. Badania gleb w ukraińskiej części Karpat Wschodnich (druga połowa XX – początek wieku XXI) – Iryna Shpakivska

27 września odbyła się również sesja posterowa, na której omówiono tematy:

1. Edukacja przyrodnicza śląskich dzieci w Bieszczadzkiem Parku Narodowym – studium przypadku – Alicja Barć
2. Strategie rozrodcze karpackich ślimaków lądowych z rodziny Clausiliidae – Anna Sulikowska-Drozd
3. Rośliny chronione i zagrożone odłogów wielkopowierzchniowych Pogórza Przemyskiego – Beata Barabasz-Krasny, Anna Sołtys-Lelek
4. Monitoring zjawiska cykliczności u *Euphrasia picta* Wimm. w Bieszczadzkiem Parku Narodowym – Ewa Posz
5. Bóbr europejski w Bieszczadzkiem Parku Narodowym – stan populacji i efekty działalności bobrów w ekosystemach Parku 20 lat po reintrodukcji – Iwona Mróz, Antoni Derwich
6. Bóbr europejski jako czynnik modyfikujący ekosystemy wodne BdPN – Aneta Bylak
7. Śluzowce Myxomycetes Bieszczadzkiego Parku Narodowego – fakty i hipotezy – Anna Drozdowicz
8. Cykliczne przemiany roślinności i geomorfologii koryt wybranych potoków górskich w Karpatach – Aldona K. Uziębło.
9. Pająki Araneae Bieszczadzkiego Parku Narodowego – Robert Rozwałka

10. Flora Pogórza Leskiego: interesujące gatunki roślin naczyniowych. Wstępne wyniki badań – Tomasz Kowalczyk
11. Występowanie zgniotka cynobrowego *Cucujus cinnaberinus* (Scopoli, 1763) w Bieszczadach i Beskidzie Niskim – Tomasz Olbrycht, Andrzej Melke
12. Dokumentacja stanu ekosystemów z wykorzystaniem fotografii hemisferycznych i sferycznych – Wojciech Romańczyk
13. Inwentaryzacja przyrodniczo cennych obszarów Natura 2000 zlokalizowanych w Beskidzie Niskim wraz z edukacją przyrodniczą – Marian Szewczyk, Stefan Gawroński
14. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk Polan Surowicznych i Zawoi w Beskidzie Niskim, ich bioróżnorodność w zrównoważonym krajobrazie – Marian Szewczyk, Stefan Gawroński
15. Struktura oraz stan zdrowotny populacji cisa pospolitego w Paśmie Bukowicy (Beskid Niski) – Marian Szewczyk, Robert Zelek
16. Ogólna charakterystyka drzewostanów naturalnych nad górnym Sanem – BULiGL Przemyśl, Paweł Ruciński

Podczas uroczystego popołudniowego spotkania zostały wręczone odznaczenia „Bieszczadzkiego niedźwiedzia”. Odznaczenie to jest przyznawane za zasługi dla ochrony przyrody Bieszczadzkiego Parku Narodowego i mogą otrzymać je osoby fizyczne i prawne, które poprzez wieloletnią i efektywną pracę przyczyniły się do:

- tworzenia naukowych podstaw ochrony przyrody
- tworzenia organizacyjnych i ekonomicznych podstaw ochrony przyrody,
- rozwoju edukacji ekologicznej.

W tym roku przyznano je następującym osobom: prof. dr. hab. Zygmuntowi Denisiukowi, prof. dr. hab. Jerzemu Pióreckiemu, dr. hab. prof. URz Krzysztofowi Kukule i inż. Mirosławowi Burałowi – dyrektorowi Parku Narodowego „Połoniny”. Dotychczas odznaczenie otrzymali: prof. dr. hab. Kazimierz Zarzycki, prof. dr. hab. Stefan Michalik, prof. dr. hab. Zbigniew Głowaciński, Zbigniew Tym, prof. dr. hab. Stefan Stojko, dr. Fedir Gamor, dr. Oksana Maryskevych, prof. dr. hab. Bogdan Zemanek, prof. dr. hab. Krystyna Przybylska, prof. dr. hab. Andrzej Jaworski, prof. dr. hab. Stefan Skiba, prof. dr. hab. Jerzy Pawłowski, prof. dr. hab. Piotr Patoczka, Jan Szafrąński, Wojomir Wojciechowski oraz Lesław Budzisz.

W ramach spotkania, w Ustrzyckim Domu Kultury, odbył się również pokaz diaporam przyrodniczych pt.: „Bieszczadzki Park Narodowy” oraz „Natura 2000 w Polsce”. Oprawę muzyczną diaporamy o BdPN wykonał zespół DesOrient, grający muzykę etniczną mocno osadzoną w klasycznym brzmieniu. Od lat zespół współpracuje z Michałem Lorencem, który był obecny na koncercie.

W diaporamach kompozycje Lorenca doskonale harmonizują z fotografiami krajobrazów oraz podkreślają piękno i dzikość bieszczadzkiej przyrody. Koncert tej muzyki, w oryginalnym wykonaniu i w pełnym brzmieniu, był dla uczestników spotkania wielkim wydarzeniem kulturalnym.

W przerwie spotkania zaprezentowano materiały edukacyjne dotyczące Europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 w Polsce – mapy, plansze opracowane przez IOP PAN w Krakowie, prezentujących Naturę 2000 w Karpatach, wydawnictwa książkowe. Równocześnie, przy Ośrodku Informacji i Edukacji Turystycznej BdPN w Lutowiskach, prezentowana była wystawa przygotowana przez Ministerstwo Środowiska, we współpracy z parkami narodowymi. Plenerowa wystawa fotograficzna pn.: „Parki Narodowe Polski” obejmowała wielkoformatowe plansze z fotografiami ukazującymi walory przyrodnicze wszystkich polskich parków narodowych.

W sobotę, 28 września 2013 r., zorganizowano jednodniową sesję terenową. Jej celem było omówienia problematyki ochrony przyrody w Bieszczadzkim Parku Narodowym oraz prezentacji nowych obiektów turystycznych BdPN. Uczestnicy sesji terenowej, podczas przejazdu na trasie: Ustrzyki Dolne – Tarnawa – Bukowiec – Nasiczne – Przełęcz Wyżniańska – Połonina Caryńska – Ustrzyki Górne – Wołosate – Rozsypaniec – Wołosate – Ustrzyki Dolne, zapoznali się z wybranymi elementami infrastruktury turystycznej i edukacyjnej Parku, obejrzeli wybrane powierzchnie monitoringowe i efekty wybranych zabiegów ochrony czynnej oraz poznali historię ochrony przyrody w BdPN. Odbyły się również zajęcia na ścieżkach przyrodniczych: „Połonina Caryńska” oraz „Rozsypaniec–Krzemień”. Sesję zakończyła dyskusja, podczas której rozmawiano o sposobach udostępniania Parku do prowadzenia badań naukowych, edukacji ekologicznej i turystyki realizowanej przez Park oraz inne podmioty, w tym w ramach współpracy międzynarodowej. W spotkaniu uczestniczyli m.in. goście z Ukrainy i Słowacji.

Zwieńczeniem konferencji – 29-30 września – było otwarcie międzynarodowej ścieżki edukacyjnej z Wielkiej Rawki do Nowej Sedlicy. W 2013 r. zostały utworzone w BdPN dwie nowe ścieżki przyrodnicze – „Wielka Rawka–Kremenaros–Nowa Sedlica” oraz „Wetlina–Rabia Skała–Runina”. Ścieżki zostały wykonane w ramach polsko-słowackiego projektu pn.: „Międzynarodowy Rezerwat Biosfery „Karpaty Wschodnie” – nasze wspólne dziedzictwo”. Wpisane są w system ścieżek funkcjonujących na terenie Bieszczadzkiego Parku Narodowego i Parku Narodowego Połoniny na Słowacji, i będą służyć poznawaniu karpaciej przyrody polsko-słowackiego pogranicza. Pierwszego dnia sesji terenowej uczestnicy poznawali przyrodę wędrując wytyczoną ścieżką, a drugiego dnia obejrzeli zbiornik wodny i zapórę „Starina” oraz zwiedzili rezerwat przyrody Gazdoran.

22nd Conference – Conservation of natural resources of the International Biosphere Reserve “Eastern Carpathians”

In 2013, the conference had specific character, because coincided with the 40th anniversary jubilee of Bieszczady National Park foundation. The five-day conference (26–30 September) was attended by over 80 representatives of institutions of science and conservation of Poland, Slovakia and Ukraine, and the staff of the Bieszczady National Park.

The leading theme of an international conference was: „40 years of protection of the Bieszczady National Park on the background of the history of research and conservation of biodiversity of the Eastern Carpathians”. There were two-day lecture session, poster session, a solemn meeting, and two field sessions. During sessions 19 lectures and 16 posters were presented discussed. Some of them are published in this volume of *Roczniki Bieszczadzkie*.

At the afternoon ceremonial meeting at the Ustrzyki House of Culture some persons were awarded for contribution to the conservation of the Bieszczady National Park with special award called „Bieszczady bear”. Then two slideshows about natural valours of Bieszczady and Poland were presented together with nice concert given by DesOrient ensemble, who has been cooperating with the famous composer Michał Lorenc.

On Saturday, 28 September 2013, one-day field session was organized. The participants might get acquainted with certain aspects of the tourism and educational infrastructure in the Park, view selected monitoring surfaces and the effects of selected active protection treatments, as well as learn the history of nature conservation in the BNP.

The culmination of the conference – 29-30 September – was the grand opening of the international educational path extending from the Mt. Wielka Rawka by Mt. Kremenaros to Nowa Sedlica village in Slovakia. On the first day of field session, participants learned about the surrounding nature wandering along the traced path, and on the second day visited water reservoir and dam „Starina” and nature reserve Gazdoran.